

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ОВОЧІВНИЦТВА І БАШТАННИЦТВА
ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ

МАТЕРІАЛИ

V Всеукраїнської
науково-практичної конференції

ДОСЯГНЕННЯ ТА КОНЦЕПТУАЛЬНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ НАУКИ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

10 квітня
2025 р.

с. Олександрівка,
Дніпропетровська обл.,
Україна

НЦГРРУ. Напрямок використання в селекційних дослідженнях – при створенні ранньостиглих високоврожайних сортів та гетерозисних гібридів.

Висновки. Передано на реєстрацію (запит від 17.12. 2024 р.) цінний зразок дині UL3800003 Самарська, який здатен забезпечувати високий рівень продуктивності.

УДК 631.527.5/.547.3:633.111”324”

ВИКОРИСТАННЯ ПРИ ДОБОРАХ У ГІБРИДНИХ ПОПУЛЯЦІЯХ ПШЕНИЦІ М’ЯКОЇ ОЗИМОЇ ДОВЖИНИ КОЛОСНОСНОГО МІЖВУЗЛЯ

Зінченко С. В., здобувач ступеня доктора філософії,

Лозінський М. В., доктор с.-г. наук, доцент,

Самойлик М. О., доктор філософії

Білоцерківський національний аграрний університет

e-mail: maiiasamoilyk1983@gmail.com

Пшениця м’яка озима є цінною продовольчою зерновою культурою, що сприяє поширенню її як в Україні, так і світовому землеробстві та спонукає селекціонерів до створення інноваційних сортів і підвищення їх стійкості до несприятливих умов довкілля.

Для створення вихідного матеріалу, який є основою практичної селекційної роботи з пшеницею, найпоширенішим методом залишається гібридизація з подальшим добором цінних рекомбінантів. Задля проведення вдалого селекційного процесу важливим є залучення до гібридизації сортів різного генетичного і географічного походження в результаті якого у популяціях відбувається сприятливе для добору формотворення за цінними господарськими ознаками.

Лінійні розміри та швидкість росту міжвузлів зумовлюють накопичення вуглеводів, які сприяють проходженню онтогенезу за посушливих умов, дефіциту елементів мінерального живлення та втрати листового апарату, тому селекціонерів цікавить ознака «довжина верхнього міжвузля» і її кореляційний взаємозв’язок із елементами структури врожайності та адаптивністю пшениці.

В умовах 2022–2024 рр. на базі дослідного поля НВЦ Білоцерківського НАУ досліджували сорти пшениці м’якої озимої різних екотипів та створені на їх основі популяції другого – четвертого покоління: Варвік / Царівна, Варвік / Либідь, Богемія /

Либідь, Вебстер / Царівна, Колос миронівщини / Царівна, Мирлена / Царівна, Мирлена / Либідь, Дріада 1 / Перлина лісостепу, Служниця одеська / Царівна, Служниця одеська / Либідь. Посів селекційного матеріалу проводили в кінці третьої декади вересня. Агротехніка – загальноприйнята. Попередник – гірчиця на зерно. Біометричний аналіз досліджуваного матеріалу проводили за середнім зразком 25 рослин у триразовій повторності. При визначенні кореляційного взаємозв'язку між ознаками використовували запропоновану Ю. Л. Гужовим із співробітниками (1987) шкалу: $r < 0,3$ – зв'язок між ознаками слабкий; $0,3 < r < 0,5$ – помірний; $0,5 < r < 0,7$ – значний; $0,7 < r < 0,9$ – сильний; $r > 0,9$ – дуже сильний, близький до функціонального.

Встановлено, що в популяції другого покоління (2022 р.) довжина колосоносного міжвузля змінювалась від 27,0 см (Мирлена / Либідь) до 33,0 см (Богемія / Либідь) за показників у батьківських форм 27,1–37,3 см.

У популяції F_2 нами не встановлено тісного кореляційного взаємозв'язку довжини колосоносного міжвузля з елементами структури врожайності.

В умовах 2023 р. популяції третього покоління формували довжину колосоносного міжвузля від 30,4 см (Варвік / Царівна *erythrospermum*) до 35,8 см (Варвік / Царівна *lutescens*) за показників батьківських форм 28,7–33,7 см.

У популяції F_3 встановлено значні кореляційні взаємозв'язки довжини колосоносного міжвузля з довжиною стебла ($r = 0,701$), кількістю колосків головного колоса ($r = 0,651$) і довжиною другого міжвузля ($r = 0,595$).

Довжина колосоносного міжвузля у популяції четвертого покоління змінювалась від 24,5 см (Служниця одеська / Царівна) до 33,8 см (Варвік / Царівна *lutescens*). Показники вихідних сортів визначили на рівні – 20,6–29,6 см.

В умовах 2024 р. сильним кореляційним взаємозв'язком ознака довжини колосоносного міжвузля була пов'язана з довжиною стебла ($r = 0,853$) і довжиною головного колоса ($r = 0,812$).

Визначені кореляційні взаємозв'язки довжини колосоносного міжвузля з елементами структури врожайності у популяції F_{2-4} пшениці м'якої озимої, створених залученням до гібридизації лісостепоного, степового і західноєвропейського екотипів, сприяють проведенню доборів біотипів з обумовленими параметрами за довжиною стебла і продуктивністю колоса.